

MATERIAALIPAKETIN OPETTAJAN OPAS
VENLA LAHTINEN & ROOSA RIUTTA

Yleistä tietoa ja ohjeita materiaalipakettiin liittyen:

Taso

Tämä materiaalipaketti on suunniteltu kirjain-, äänne- ja tavutason lukijoille. Materiaalipaketti on rakennettu siten, että ensimmäisenä lähdetään liikkeelle kirjainharjoituksista, toisena edetään äänneharjoituksiin ja viimeisestä osiosta löytyy tavutason harjoituksia.

Teema

Materiaalipaketin teemana on liikenne ja se on rakennettu liikenne teeman ympärille. Tehtävät liittyvät suurimmaksi osaksi teemaan. Materiaalipaketista löytyy myös liikenne teemaisia lukuvinkkejä. Materiaalipaketissa kulkee mukana myös tarinallisuus-teema liikenne aiheisen tarinan muodossa.

Tarinat

Jokaisen osion (kirjain, äänne, tavu) alussa on pieni katkelma tarinaa, joka kertoo matkasta kohti Aurinkosaarta ja johdattaa seuraavaan osion tehtäviin. Koska kyse on kirjain-äänne-tavu-tasosta, ideana on, että opettaja lukee tarinakatkelmat ääneen. Myöhemmin, kun oppilaan lukutaito on kehittynyt, hän voi lukea niitä myös itsenäisesti.

Väliarvioinnit

Materiaalipaketti sisältää jokaisen osion (kirjain, äänne, tavu) jälkeen väliarvioinnin, jossa oppilas pääsee tarkastelemaan osaamistaan ja taitojen kehitystä. Näissä open tai muun aikuisen on hyvä olla apuna!

Materiaalipaketin harjoitukset:

1. Motoriikkaharjoitus

Tavoite: Tavoitteena harjoitella hienomotoriikkaa ajatellen kirjoittamista. Tehtävää tehdessä keskitytään siihen, miten kynää tulee pitää kädessä.

2. Väritä auto, jossa on tietty kirjain

Tavoite: Kirjainmuodon tunnistaminen

3. Kirjainten harjoittelu viivastolle

Tavoite: Harjoitella kirjainten kirjoittamista viivastolle

4. Alkuäänebingo

Tavoite: Kehittää fonologista tietoisuutta, harjoittaa pelin keinoin alkuäänteen tunnistamista ja äänne-kirjain-tunnistamista

Ohjeet: Oppilaat löytävät bingoalustat materiaalipaketeistaan. Kirjoita tehtävän aluksi taululle seuraavat alkuäänteet: a, i, s, u, n, o, m, e, l. Oppilaat saavat merkitä nämä alkuäänteet bingoalustalleen haluamilleen paikoille niin, että yhteen ruutuun tulee yksi äänne. Ennen tehtävän aloittamista kannattaa tarkistaa, että kaikkien bingoalustoilta löytyy yksi kappale jokaista äännettä. Kun bingoalustat ovat valmiina, päästään aloittamaan! Sano jokin sanoista, josta oppilaat yrittävät tunnistaa alkuäänteen ja rastittaa sen ruudukostaan. Tätä jatketaan, kunnes kaikki sanat on käyty läpi. Lopuksi katsotaan, kuinka monta bingoa saatiin. Bingossa käytettävät sanat:

- asia
- iso
- sali
- uuni
- neula
- omena
- moni
- ensin
- loma

5. R-äänteen käsittely

Tavoite: kielitietoisuuden kehittäminen, havaintojen tekeminen puhutusta ja kirjoitetusta kielestä

Ohjeet: Tällä tunnilla harjoitellaan r- kirjaimen ääntämistä. Tunnin aluksi opettaja lukee runon, jossa toistuu useaan otteeseen r- kirjain. Runo on heijastettuna taululle. Opettaja lausuu runoa rivi kerrallaan ja oppilaat toistavat sen perässä. Jokaisen rivin jälkeen mietitään yhdessä missä kohtaa on r- kirjain ja ympyröidään ne runosta. Tämän jälkeen tarkastellaan yhdessä, miltä r- äänne tuntuu suussa ja miltä se näyttää peilistä. Kokeillaan myös r-äänteen lausumista eri äänenvoimakkuuksilla.

6. Tavusanelu

Tavoite: Kehittää äänteiden yhdistämisen tajua sekä tavutietoisuutta.

Ohjeet oppilaalle: Kuulet tavun. Sano tavu ääneen. Kirjoita tavu. Keksi asia, joka alkaa kuulemallasi tavulla. Piirrä siitä kuva tavun viereen.

Ohjeet opettajalle: Tässä vaiheessa kaikki kirjaimet ovat oppilaalle tuttuja. Hyvä tehtävä oppilaille, joilla on vielä vaikeuksia tavujen hahmottamisessa ja äänteiden yhdistämisessä. Jos oppilaalla on haasteita keksiä tavulla alkavaa sanaa piirtämistä varten, esimerkkisanoja voi antaa vihjeiksi. Tavusanelussa sanellaan seuraavat tavut:

- au (esimerkkisana: auto, aurinko)
- ra (esimerkkisana: rata, rakennus)
- ju (esimerkkisana: juna, juliste)
- bus (esimerkkisana: bussi, bussiasema)
- mai (esimerkkisana: maisema, maila)
- ka (esimerkkisana: katu, kamera)
- va (esimerkkisana: valo, varis)
- lai (esimerkkisana: laiva, laite)

7. Kuvasta löytyvien sanojen kirjoittaminen täydentäen

Tavoite: alku- ja lopputavujen tunnistaminen ja kirjoittaminen

8. Tavurata

Tavoite: ohjata ja innostaa lukutaidon oppimisessa sekä auttaa tarkkailemaan omaa lukemista. Tehtävä on tarkoitettu lukusujuvuuden treenaamiseen. Erityisesti tarkoitettu oppilaille, joilla lukusujuvuus ei vielä ole niin hyvä.

Ohjeet: Oppilaan tehtävänä on suorittaa rata mahdollisimman nopeasti niin, että hän lukee kaikki tavut oikein. Radan suorittamisaikoja voi kellottaa ja tarkastella lukunopeuden- ja sujuvuuden kehittymistä. Motivointikeinona tehtävää tehdessä voi ottaa käyttöön esim. pikkuautoa, jonka avulla ajetaan rata läpi lukien samalla radalla olevat tavut.

9. Lopputavujen kirjoittaminen

Tavoite: lopputavun tunnistaminen ja kirjoittaminen

10. Tavurajojen hahmottaminen

Tavoite: Kehittää tavurajatietoisuutta. Ensimmäisen tehtävän tavoitteena on harjoitella erottamaan sanoista tavut. Tehtävän toisessa osiossa puolestaan harjoitellaan tavujen yhdistämistä sanoiksi.

11. Etsi tekstistä tietyt tavut

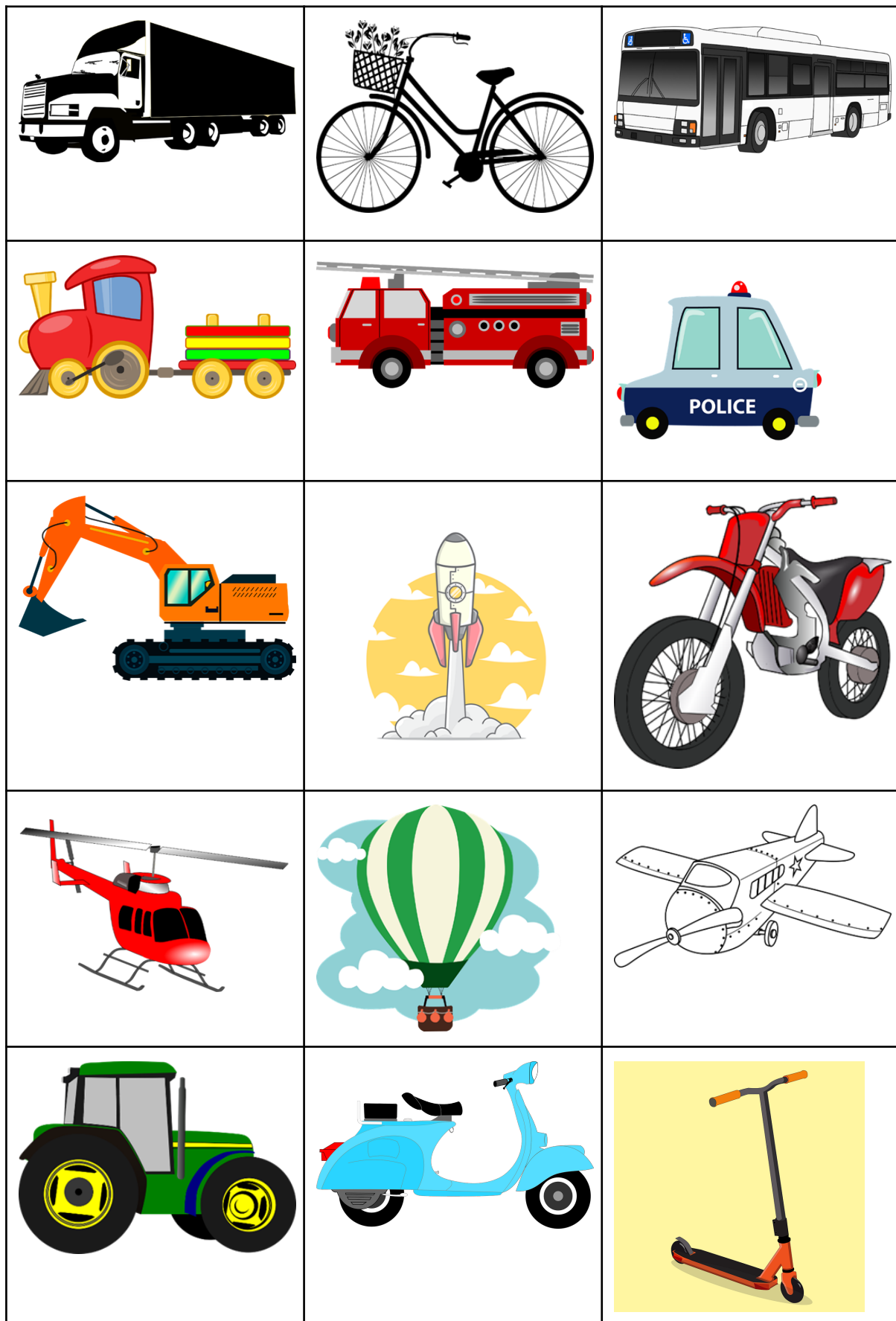
Tavoite: Sana- ja käsitevaraston laajentaminen sekä tavutajun kehittäminen

12. Kuvakortit

Tavoite: Kehittää käsin kirjoittamisen taitoa sekä tavujen hahmottamista.

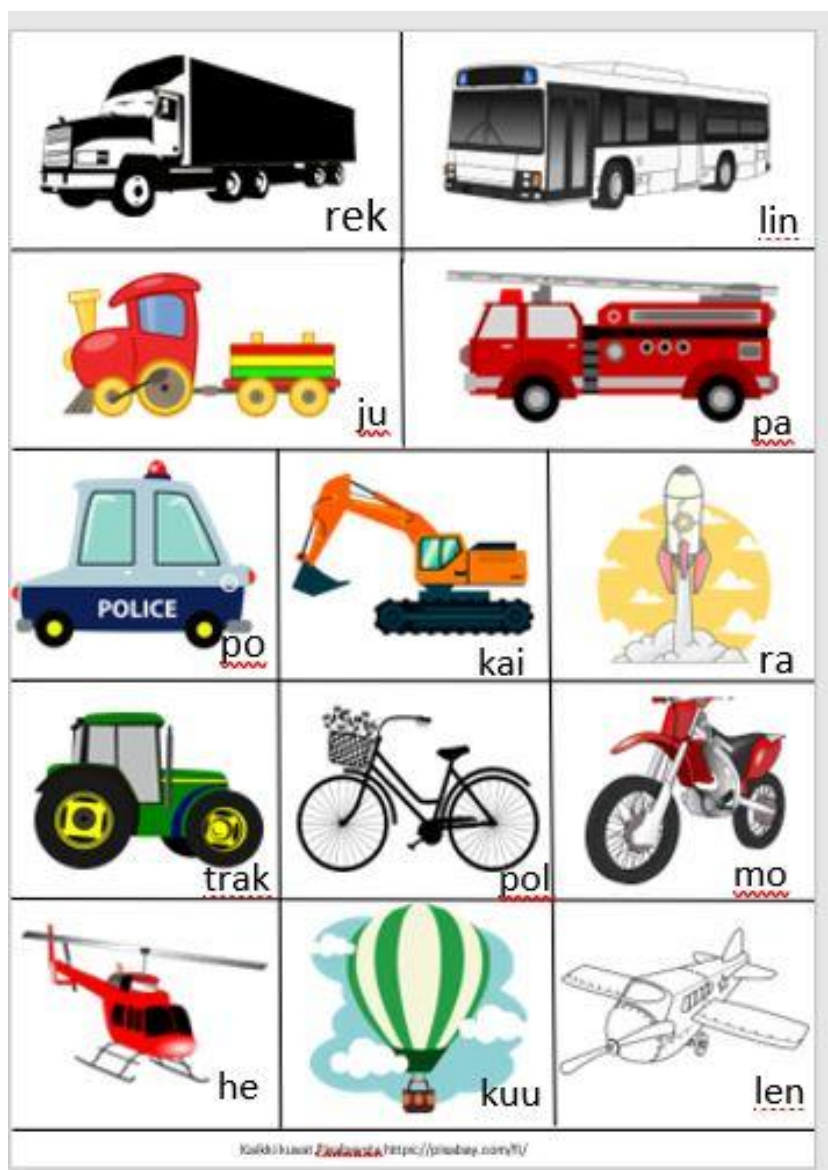
Ohjeet: Opettaja vie kuvakortit käytävään. Oppilaiden tehtävänä on käydä katsomassa yksi kuva kerrallaan, painaa se mieleensä ja kirjoittaa vihkoon kuvassa olevan sanan alkutavu. Esimerkiksi kun oppilas menee katsomaan kuvaa polkupyörästä hän kirjoittaa vihkoon tavun pol. Ylöspäin eriyttämisessä oppilas voi kirjoittaa vihkoon koko sanan. Kuvakortit liitteessä 1.

Liite 1



Tehtävien vastaukset

Liite 2



Liite 3

Kir-jai-met se-kai-sin. Mil-lä kir-jai-mel-la ku-va al-kaa? Ym-py-röi ja kir-joi-ta vii-vas-tol-le.



i e
t

t t t



t o a
u

a a a



u j a n

j j j



t l s a
i

s s s

Mi-tä nä-et? Täy-den-nä vii-vas-toil-le.

tai -vas

met-sä

sil-ta



au-to

rek-ka

as-falt-ti

Kuvan lähde: pixabay.com

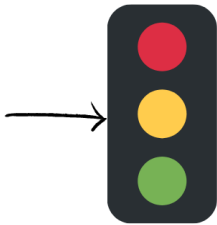
Kir-joi-ta lop-pu-ta-vut.



ju-na



merk-ki



kel-tai-nen



po-lii-si



ve-ne

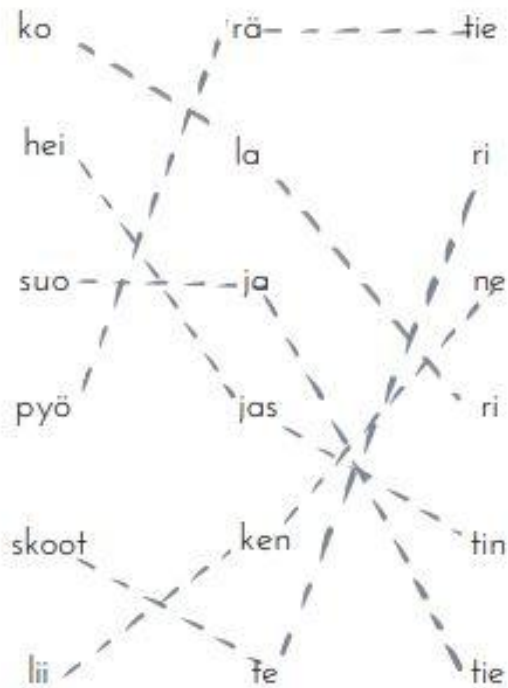
Ta-vu-ta sa-nat pys-ty-vii-val-la.

Esimerkki: trak|to|ri

pyö|ä|tie suo|ä|tie skoot|te|ri

lii|ken|he hei|jas|tin ko|la|ri

Yh-dis-tä ta-vut sa-noik-si.



Ym-py-röi teks-tis-tä kaik-ki ta-vut *lii* ja *la*.

E-si-merk-ki: *Lii* -sal-la on *lii* - la la-pa-nen.

Lii-san aa-mu

Lii-sa pi-tää *lii*-kun-nas-ta. Hän kä-ve-lee kou-luun
jo-ka päi-vä. Se on ki-vaa, vaik-ka kou-lu-mat-koil-la
on vil-kas *lii*-ken-ne. Au-toil-la on u-sein *lii*-kaa vauh-ti-a.
Sik-si *Lii*-san täy-tyy ol-la va-ro-vai-nen. *Lii*-sa o-dot-taa
lii-ken-ne-va-lois-sa, et-tä on tur-val-lis-ta y-lit-tää tie.
Hän saa-puu kou-luun ja ka-ve-rit o-dot-ta-vat pi-hal-la.
Heil-lä on tä-nään *lii*-kun-taa. *Lii*-sa on sii-tä in-nois-saan.
Au-rin-ko pais-taa ja lin-nut *lii*-te-le-vät tai-vaal-la.
Täs-tä tu-lee ta-kuul-la ki-va päi-vä!



Kuvat: Canva.com